

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om dansk Poesie, Sprog og Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 25. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_2-txt-shoot-idm287.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Hvorvidt det nu skal undes mig i Støvet at see det liflige Dagskiær; det er skjult for mine Øine, men det er mig klart, at jeg ærlig, al den Stund jeg aander, skal hjælpe til efter Evne, at det snart maatte dages og skinne paa Tidernes Mindestene, saa man der kunde læse Sandhedens Runer om Verdens Løb, og Tidernes Maal. Derpaa arbeidede jeg, der jeg forkyndte Fædrenes Troe, den Troe der ene kan tilfredstille det danske Hjerte, 26hvorefter det selv i Hedenold sees at hige, den Troe, uden hvilken al Viisdom og Hæder kun er en Skygge, en Damp som Veiret bortdriver, ja uden hvilken det danske Folk aldrig kan tee sig med Kraft, eller vinde sin Arv, thi var det end ikke saa vist at Historien er vor eneste Arv, saa stadfæster dog daglig Erfaring hvad Krøniken melder, at det danske Folk uden Troe er saa dorsk og feigt at intet Stort er ved eller med det at gjøre, og hvi det er saa, kan Fornuften begribe. Er der nemlig et Folk som ene har Kraften i Hjertet og hvis Hjerte naturlig kun hænger ved stille, fornøielige Dage, og naar det kommer høit, ved Fædrenes Minde, et Folk, som i Følge deraf naturligviis er beskedent, har kun ringe Tanker om egen Kraft eller Dygtighed til at kappes med andre, og ingen Attraa efter Æren der saa besværlig skal kiøbes uden at kunne tilfredstille Hjertet, er der et saadant Folk, og vil vi troe vore egne Øine i Historien saavel som i Livet, da er det i Danmark, kommer nu hertil, at Folket er lille, og i Følge sin Natur ubekvem til Forbindelse med noget andet Folk, der ikke elsker og ægter det, som i dets Tungemaal Ord kun forbindes ved at elske og ægte hinanden, da er det vel klart, at et saadant Folk kan ikke bestaae, end sige udmærke sig, uden ved fast og levende Troe paa Sandhed om de usynlige Ting, thi først ved en saadan Troe bliver Fædrenes Minde meer end en kraftløs Skygge, en *Virkelighed*, ikkun en saadan Troe kan drive det Folk til Daad, forlene det Mod og den Kraft Naturen har nægtet. Det danske Folk er aldeles en Kvinde, som derfor, naar den sande Kiærlighed ei luer i Hjertet, enten maae vorde en liderlig Skiøge, et forfængeligt Bolk, eller et koldt storagtigt, latterligt Væsen, der vil spille Mandfolk, og bilder sig ind at Buxer gjør Mænd. Man indvende her kun ikke, hvad Krøniken melder og den lille Fugl paa Kvist synger om, at i Oldtids Dage, før Sandhed var aabenbaret i Norden, var det danske Folk nok saa kiækt som nogetid siden, thi uden at tale om her, hvad man ventelig ikke vil troe, er det nok at paamine om, hvad enhver maae kunne begribe, at der er en mærkelig Forskiel imellem de ældgamle Dage og vore, der lader sig ligesaa lidt ophæve som nægte; at saalænge Danmark fostrede *Skjoldmøer* blandt sine Kvinder, kunde og det kvindelige Folk naturligviis færdes som *Skjoldmøe*, skiøndt det i Grunden var lige *unaturligt*, og lod sig kun gjøre i Barndommens viltre ubetænksomme Dage, medens Hjertet gjerne vil følge enhver *Indskydelse* og lade Indbildningen raade, ligesom vi endnu kan see Smaapiger efterligne Drengene ret ar28tig. Saasnart derimod *Eftertanke* kommer med Aarene, saasnart man laaner Øre til Hjertets naturlige Sprog, da maae Lysten forgaae og Kraften tillige, thi det var kun *Indbildnings-Kraften* som ei havde Sandheden med sig i Grunden, det var kun en Leeg i Dukkeskabet som maatte holde op naar det lukdes i, og lukdes i Baglaas med Tidens Nøgel. Derfor see vi endnu at de krigerske Drengene, hvoraf det vrimler hos os, saa vidt som Trommerne gaae, blive med Tiden kun maadelige Helte, og de mange letnemme, flittige Peblinger kun daarlige Lærde, og allerhelst smaa bitte Spillemænd, der more sig med at klimpre lidt paa en Lire, en Fløite eller Fiol, enten bogstavelig, eller hvad tit er værre, lidt billedlig, naar de bilde sig ind at de sidde høit hos Apol eller Brage med Digterharpen paa Knæe, i hvorvel de dog sidde i Ægget og klingre paa Skallen. Derfor see vi ogsaa, at i Hedenskabet holder Fædrenes Mandelighed op med *Skjoldmøe-Tiden*, og Braavalle-Slaget, hvor *Skjoldmøen* Visne førde Danmarks Banner og mistede sin *høire Haand*, er den sidste store Folkedaad af Danmarks Hedninger Sagnet omtaler, ja, underlige Præg bærer hele det Sagn af den Følelse, at Danmarks Helteliv var dermed ude, thi i dette Slag øvede ogsaa Danmarks 29gamle Leie-Kæmpe, Stærkodder sin sidste Bedrift ved at føre Avindskjold mod Frodelandet, derpaa lod han sin Svanesang høre og styrtede sig med et Kongemord paa sin Samvittighed i Graven; i det samme Slag forraadte Odin, hedder det, sine hidtil saa kiære Danske og dræbde selv den blinde, sønneløse Harald Hyldeand. Hvad man siden hører om de Danske Hedningers Bedrift, gjælder kun enkelte Flokkes og vilde Kæmpers Tog, under hvilke Riget adsplittes og synker i Afmagt, som Regnar Lodbrog i Elles Ormegaard. Det eneste Udtryk af aandig Livlighed, er den sygelige Længsel hos Gorm efter en Forbindelse med den fordunklede Aande-Verden, hans eventyrlige Færd til Geirrodsgaard og Torkels til Utgarde-Loke i samme Anledning, som havde Kongens ynkelige Straadød til Følge. Med Christendommens Indførelse begynder i Danmark, som overalt i Europa den *sande Middel-Alder*, den hvori Følelsen hos ethvert Folk som hos ethvert Menneske, er paa sit Høieste, den, hvori det med Nødvendighed maae give sig tilkiende, *hvad* Folket eller Mennesket *naturlig elsker*, og Histo rien vidner uimodsigelig, at ihvormegen Kiækhed Folket end mangengang viiste, var det intet mindre end Folkets Sag at gjøre Erobringer, ja man sees klarlig at Krig var ingenlunde dets Sag, og saasnart 30Christendommen forfaldt, var Riget et Bytte for indenlandske og fremmede Røvere, tilsidst adsplittedes det ganske, og var siden, selv i Forbindelse med Norge og Sverrig ei engang mægtigt til at tugte Holsteenerne, eller væрге sig mod Sørøveres Anfald. I dette Tidsrum finde vi ingen *Skjoldmøer* i gammel Forstand, men Mod og Snildhed finde vi dog ikke længer hos Folket, end vi kan slutte de fandtes hos Dannekvinder, thi Absalons Systre vare ham ikke ulige, og at Danmarks Folkedaad endtes i Absalons Dage, eller om man vil i Andres Sunesens, da Saxes Krønike blev færdig, er unægteligt, er allerede deraf klart at Saxe skrev paa Latin, uden at nogen fordanskede Bogen, Riim-Krøniken og Kæmpe-Viserne ere, som sagt, kun Vidnesbyrd om, at de Danske imellem, som til en Høitid, mindedes, hvad de, uden at forgaae, ei aldeles kunde glemme, de hensovne Fædre som skulde ligge med Ære i Graven.